

механизм использования бюджетных инвестиций недостаточно эффективен, начиная с нормативно-правовой базы и заканчивая выбором приоритетов в финансировании социально-экономического развития страны. Основным направлением бюджетных инвестиций должны стать инновационные и высокотехнологичные сферы, организация исследований и разработок, направленных на научно-технический прогресс.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18.09.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Затоначка Т. Г. Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни / Т. Г. Затоначка // Наукові праці НДФІ - 2008 р. - № 1. – С. 86-100
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Чех М. М. Роль бюджетних інвестицій у стабілізації внутрішнього ринку України / М. М. Чех // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2009. – Ч.2. – С. 1004-1008.
5. Попель Л. А. Бюджетні інвестиції як складова інвестицій реального сектору економіки / Л. А. Попель // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011 – № 2. – Т. 3. – С. 205-209
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 318 від 05.04.2012 «Про схвалення Прогнозу Державного бюджету України на 2013 і 2014 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/318-2012-п>
7. Постанова Кабінету Міністрів України № 574 від 18.05.2011 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки з метою реалізації інвестиційних проєктів у реальному секторі економіки на умовах спів фінансування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP120438.html
8. Микола Азаров: Бюджет-2013 передбачає принцип спадкоємності. Держпрограми розвитку будуть продовжені // Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245572068
9. Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» № 4282-VI від 22.12.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>
10. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» // Комітет з економічних реформ при Президенті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сторінки: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

УДК 658.5

ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕХНОПАРКІВ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ РОБОТИ

Я.С. Тертичний, А.Л. Тофан

Резюме. У статті розглядаються проблеми створення та розвитку технопарків та наукових парків на теренах України.

Ключові слова технопарки, інновації, інфраструктура, інноваційна інфраструктура, науково-дослідна діяльність, науково-технічний центр.

Актуальність дослідження. Аналіз світового досвіду показує, що економічне зростання розвинутих країн та їх окремих регіонів вже давно базується на використанні сфери знань і високих технологій, а їх ефективне поєднання гарантує прогресивний розвиток нації та людства. Однією з найбільш вдалих форм такої інтеграції є технопарки.

Створення технологічних парків має сьогодні особливе значення для економіки України. інноваційний шлях розвитку якої є життєво важливим для виведення національної економіки на рівень високорозвинених індустріальних країн. Аналізуючи проблеми, які виникають при впровадженні інновацій в Україні та формуванні інноваційної моделі економіки, необхідно звернути увагу на такі форми господарювання, де шляхом об'єднання та концентрації наукових, промислових, фінансових ресурсів забезпечується виробниче впровадження наукових досліджень та розробок, випуск конкурентоспроможної продукції. Саме такою інноваційною структурою є технопарки.

Проблеми функціонування і підвищення ефективності діяльності технологічних парків в Україні знайшли своє відображення у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема В.М. Геєця, Б.Є. Патона, А.С. Гальчинського, А.К. Кінаха, В.П. Семиноженка, О.А. Мазура, В.С. Шевкалюка, Д.М. Стеценка та ін. Проблеми розвитку технопарків починають приділяти увагу вчені та економісти. Зокрема, І. Антіпов [2] аналізував вплив технопарків на інноваційний розвиток, І. Каленюк та О. Сакун висвітлювали основні проблеми українських технопарків [10], А. Продіус, О. Дорошко визначали сутність та призначення технологічних парків [4; 12].

Метою цієї роботи є аналіз роботи технопарків України, огляд основних напрямків їх діяльності та визначення основних напрямів підвищення рівня їх інноваційної діяльності.

Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

- провести аналіз ефективності функціонування вітчизняних технопарків;
- внести пропозиції щодо подальшого підвищення ефективності функціонування вітчизняних технологічних парків.

Науковими методами, використаними при написанні даної роботи слід вважати збір та аналіз інформації, спостереження.

Історія створення технопарків в Україні починається з 1999 р., коли було розроблено відповідну нормативно-правову базу з метою їх організації. За цей час можна виділити два етапи розвитку технопарків: період зльоту в 2000-2004 роках та період падіння, починаючи з 2005 року. Тепер роль технопарків у розвитку української промисловості величезна — їх продукція становить вісім-десять відсотків всієї інноваційної продукції країни.

На вітчизняні технопарки покладено виконання таких завдань [2]:

- 1) Створювати цілісну систему впровадження наукових розробок у виробництво.
- 2) Створювати сприятливі умови щодо залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів для фінансування проектів технопарків.
- 3) Налагоджувати промисловий випуску високотехнологічної конкурентоздатної на світовому ринку продукції.
- 4) Створювати високоефективні методи аналізу й охорони навколишнього середовища.
- 5) Розвивати матеріально-технічну бази наукових досліджень;
- 6) Координувати наукові розробки, їх науково-технічну і технологічну експертизу, а також забезпечувати моніторинг інноваційної й інвестиційної діяльності відповідно до пріоритетних напрямків діяльності технопарку.
- 7) Здійснювати підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації вчених і фахівців для роботи в умовах ринку.

Напрямки діяльності основних Українських технопарків

№	Технопарки	Напрямки діяльності
1	«Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка»	Напівпровідникові матеріали й технології, напівпровідникові сенсори й сенсорні інтелектуальні системи, напівпровідникова оптоелектроніка й оптичне приладобудування
2	«Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона»	Зварювання матеріалів, наплавлення й напилювання захисних та зносостійких покриттів, спеціальної металургії
3	«Інститут монокристалів »	Функціональні матеріали, медицина й біотехнології, машинобудування й приладобудування, енергетика, технічні засоби боротьби зі злочинністю, матеріали, прилади, оснащення й технології для моніторингу й захисту навколишнього середовища
4	«Вуглемаш»	Паливно-енергетична, коксохімічна, металургійна, гірничорудна, хімічна галузі, транспорт
5	«Інститут технічної теплофізики»	Розробка технологій й устаткування для теплоенергетики, нетрадиційної енергетики, енерго- і ресурсозберігаючих теплотехнологій, пром. екології
6	«Київська політехніка»	Комп'ютерні й телекомунікаційні технології для навчання, нові й нетрадиційні технології енерго- та ресурсозбереження, охорона навколишнього середовища, інженерні й біотехнічні розробки екологічних проблем, удосконалення хімічних технологій промислового призначення

Якщо, графічно представити інтенсивність створення технопарків в Україні, відображено на рис. 1.

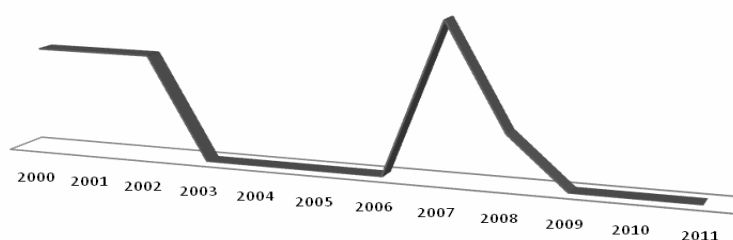

Рис. 1. Інтенсивність створення технопарків в Україні

Можна виділити такі несприятливі умови розвитку технопарків в Україні на сьогоднішній день:

- 1) суперечлива та непослідовна законодавча база в сфері інноваційної діяльності;
- 2) політична нестабільність в країні;
- 3) низька платоспроможність вітчизняних споживачів нової техніки і, як наслідок, обмежений попит на інноваційні пропозиції в середині країни;
- 4) відсутність фондів підтримки (державних і недержавних);
- 5) наявність західної конкуренції в сфері інноваційної діяльності з багатим досвідом роботи.

Українські технопарки 2000-2011рр.

№	Технопарк	Дата реєстрації	Обсяг реалізованої продукції, млн.грн.
1	«Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (м. Київ)	Черв.2001	495,2
2	«Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона» (м. Київ)	Лип. 2000	8535,4
3	«Інститут монокристалів» (м. Харків)	Лип. 2000	3456,0
4	«Вуглемаш» (м. Донецьк)	Лист. 2001	130,6
5	«Інститут технічної теплофізики» (м. Київ)	Вер. 2002	5
6	«Київська політехніка» (м. Київ)	Черв. 2003	30
7	«Інтелектуальні інформаційні технології» (м. Київ)	Груд. 2003	-
8	«Укрінфотех» (м. Київ)	Лист. 2002	14
9	«Агротехнопарк» (м. Київ)	Жовт. 2007	-
10	«Еко-Україна» (м. Донецьк)	-	-
11	«Наукові і навчальні прилади» (м. Суми)	-	-
12	«Текстиль» (м. Херсон)	Груд. 2007	-
13	«Ресурси Донбасу» (м. Донецьк)	-	-
14	«Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій» (УМБІЦЕНТ) (м. Одеса)	-	-
15	«Яворів» (Львівська область)	Серп. 2007	1
16	«Машинобудівні технології» (м. Дніпропетровськ)	Лист. 2008	-
Разом			12666,2

Низька ефективність роботи технопарків має декілька причин: во-перше – нестаток фінансування з боку держави, а по-друге, це організаційні проблеми, що виникли через слабку вивченість світового досвіду роботи технопарків та, по третьому, це нормативні невідповідності в законодавстві України.

По-перше, помилковою є орієнтація на створення в Україні лише технопарків віртуального типу. Віртуальні моделі «технопарків без стін», як показала вітчизняна практика, доцільно створювати лише на базі всесвітньо відомих науково-дослідних і виробничих установ, якими на сьогодні в Україні є Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона, Інститут монокристалів, Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка, а тому їх інноваційна діяльність і є ефективною [13]. До переліку таких науково-дослідних установ слід додати й інші, які мають висококваліфіковані кадри дослідників, конструкторів, раціоналізаторів та інших. Для усіх інших технопарків має застосовуватися класична американська або західноєвропейська модель – розміщення в одному чи декількох приміщеннях зі створенням інноваційного бізнес-інкубатора або на одній території.

По-друге, окрім віртуальних моделей, на озброєння слід взяти створення технопарків на базі вітчизняних університетів, які сьогодні мають наукові розробки, що чекають своєї комерціалізації. Моделі технопарків, створених на базі університетів, можливо створювати за схемами:

- а) технопарк як внутрішній структурний підрозділ університету;
- б) технопарк як самостійна одиниця;

- в) технопарк у формі виконавців інноваційних проектів;
- г) технопарк як спільне підприємство;
- д) технопарк, створений разом іншими організаціями.

Потребує подальшого вдосконалення і законодавча база створення технологічних парків[13]. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) – юридична особа або група юридичних осіб (далі – учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукомістких розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [11][13].

З метою підвищення ефективності роботи технопарків, розвитку інноваційної інфраструктури, стимулювання наукової та науково-освітньої діяльності доцільно:

- 1) Скоротити обсяг та терміни виконання проектів, які мають низьку бюджетну ефективність.
- 2) Встановити верхню межу обсягів нових інноваційних проектів технопарків.
- 3) Розробити нормативно-правові акти для функціонування різних моделей технопарків та інших інноваційних структур.
- 4) Розробити нову методику огляду та експертизи інноваційних та інвестиційних проектів.
- 5) Запровадити звітність стосовно завершених інноваційних та інвестиційних проектів технопарків в частині дотримання зобов'язань перед бюджетом та контроль за їх виконанням.

Висновки. Отже, основними напрямками підвищення ефективності українських технопарків мають стати: покращання нормативно-правового і фінансового забезпечення їх діяльності; науково обґрунтований вибір моделі їх створення й функціонування та врахування місцевих можливостей регіонального інноваційного розвитку, як це має місце у провідних країнах ринкової економіки.

Питання подальшого підвищення ефективності діяльності вітчизняних технопарків потребують теоретичного і практичного дослідження й наукового обґрунтування перспективних моделей їх запровадження в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз діяльності технологічних парків України у 2011 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/science/innovation/analiz2011.doc>
2. Антипов І. Інноваційний розвиток національної економіки в контексті створення інноваційних інфраструктур в освітній галузі / І. Антипов // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. – 2010. – Вип. 148. – С. 1 – 8.
3. Дацій О. І. Інноваційна модель розвитку економіки України в умовах глобалізації : монографія / О. І. Дацій, М. В. Гаман, Н. В. Дацій. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 370 с.
4. Дорошко О. Технопарки як засіб стимулювання інноваційної діяльності / О. Дорошко // Ефективна економіка [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=507>.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спеціального режиму інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-15>.
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
7. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
8. Закон України «Про спеціальну економічну зону «Яворів» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/402-14>.

9. Закон України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс «Трускавець» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-14>.

10. Каленюк І., Сакун О. Розвиток технопарків в Україні: історія та проблеми становлення / І. Каленюк, О. Сакун // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – №2 (10). – С. 9 – 15.

11. Покотилова В.І. Технологічні парки України: стан, проблеми, перспективи розвитку / В.І. Покотилова // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №19. – С.21-23.

12. Продіус О. Інноваційний розвиток промисловості: реалії та перспективи / О. Продіус // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №1, Т. 1. – С.106 – 109.

13. Чудаєва І.Б. Ефективність функціонування технопарків України / Чудаєва І.Б. // Європейський вектор економічного розвитку. - 2011. - № 2 (11). – С.247-254

УДК 339.565(477)

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И ВОЗМОЖНОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ

А.Г. Тихонова, И.В. Хаджинов

Резюме. Статья посвящена исследованию текущего состояния и перспективных направлений развития транзитного потенциала Украины, выявлению причин снижения объемов транзитных перевозок через Украину и пути решения данной проблемы.

Ключевые слова: транзитный потенциал, показатель транзитивности, транзитные грузопотоки, транзит грузов, международные транспортные коридоры.

Введение. Украина находится в центральной части Восточной Европы, ее территорию пронизывают стратегически важные транспортные пути, которые соединяют между собой Европу и Азию, страны Скандинавии и страны Средиземноморского региона. Наша страна имеет широкий выход к Черному морю, длина береговой линии которого, только в рамках границ, составляет 1,5 тыс. км. Длина газо- и нефтепроводов, которые проходят по территории Украины, составляет 42,05 тыс. км. Это позволило ей занять пятое место в мире по протяженности магистральных трубопроводов, уступая лишь таким странам как США, Россия, Канада и КНР [1].

Кроме того, представители международных организаций присвоили Украине один из наибольших показателей транзитивности в Европе – 3,75. Этот факт свидетельствует о том, что наша страна имеет значительные потенциальные возможности для дальнейшего развития и увеличения своего транзитного потенциала.

Географическое положение Украины, развитая транспортная сеть, наличие незамерзающих портов должны способствовать тому, чтобы объемы транзитных грузопотоков через ее территорию увеличивались. Для Украины развитие транзитных перевозок означает существенное увеличение поступлений в бюджет, является одним из реальных источников финансирования транспорта. Инфраструктура транзита энергоносителей является ключевым стратегическим активом для Украины, обусловленным преимуществами географического расположения страны. Трубопроводы для транзита нефти и газа пополняют как бюджет страны, являясь весомым источником дохода для Украины, так и энергетическую безопасность государства, обеспечивая поставки нефти и газа на внутренний рынок. Геополитически украинский транзит также является неотъемлемой частью энергетической безопасности Европы в большей степени в снабжении газом и в меньшей степени при экспорте нефти. На сегодняшний

день транзит российской нефти через Украину хоть и уменьшается, но всё ещё составляет достаточно весомые 14%-15% от общего потока [2].